

อภิปรายผลการวิจัย

จุดมุ่งหมายสำคัญของการวิจัยเพื่อศึกษาการแสดงผลกิจกรรมชั้นอาสาของคนต่อเหตุการณ์ฉุกเฉิน คือการเกิดควันในเงื่อนไชนคนเดียว คู่เพื่อน คู่คนแปลกหน้า และผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด และเพื่อเปรียบเทียบการแสดงผลกิจกรรมชั้นอาสาของคนไทยกับคนอเมริกันในแต่ละเงื่อนไชน

ผลการวิจัยปรากฏว่า มีการแสดงผลกิจกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไชนคนเดียวร้อยละ 85 เงื่อนไชนคู่เพื่อนร้อยละ 90 เงื่อนไชนคู่คนแปลกหนาร้อยละ 90 และเงื่อนไชนผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดร้อยละ 45 จากการคำนวณค่าคาดหวัง 1 ซึ่งได้แก่การคาดหวังในกลุ่ม 2 คนที่คำนวณจากเงื่อนไชนคนเดียว และค่าคาดหวัง 2 ซึ่งได้แก่การคาดหวังในกลุ่ม 2 คนที่คำนวณจากเงื่อนไชนผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด มีการแสดงผลกิจกรรมชั้นอาสาในค่าคาดหวัง 1 ร้อยละ 98 และค่าคาดหวัง 2 ร้อยละ 70

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ซึ่งแสดงไว้ในกราฟรูปต่าง ๆ และการวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างในแต่ละเงื่อนไชนโดยใช้ไคสแควร์ ปรากฏผลดังนี้

1. ผลยังจากผู้รวมคิด ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งผลจากการวางที่ 10 ($\chi^2 = 7.03, df = 1$) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในการแสดงผลกิจกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไชนผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดกับเงื่อนไชนคนเดียวในช่วงเวลา 220 วินาที

ผลการวิจัยนี้แสดงว่า เมื่อผู้รับการทดลองอยู่คนเดียวมีการแสดงผลกิจกรรมชั้นอาสา มากกว่าเมื่ออยู่กับผู้รวมคิด นั่นคือการมีผู้รวมคิด 1 คนอยู่ด้วย มีผลทำให้ผู้รับการทดลองแสดงผลกิจกรรมชั้นอาสา น้อยลง เมื่อพิจารณาลำดับขั้นการตัดสินใจจะเห็นได้ว่า การไม่แสดงผลกิจกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไชนนั้นจะเนื่องมาจากการรับรู้เหตุการณ์ว่าไม่ใช่เหตุการณ์ฉุกเฉิน และมีอันตราย โดยพิจารณาจากท่าทางเฉยเมย และไม่สนใจต่อควันที่เกิดขึ้นของผู้รวมคิด นอกจากนั้นผลการวิจัยนี้ยังสนับสนุนสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงผลกิจกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไชนคนเดียวมากกว่า

เงื่อนไขของผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิด และสอดคล้องกับการวิจัยของลาตานิ และคาร์ไล³¹ (Latané and Darley, 1968) ที่ศึกษาถึงผลยับยั้งการแสดงพฤติกรรม รมชนอาสาของคนที่เห็นเหตุการณ์ฉุกเฉินคือการเกิดควัน โดยพบว่าการแสดงพฤติกรรม รมชนอาสาในเงื่อนไขของผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิดน้อยที่สุด นอกจากนั้นผลการวิจัยของคนไทยดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของลาตานิ และโรดิง³² (Latané and Rodin, 1969) ที่ศึกษาถึงผลยับยั้งของเพื่อนและคนแปลกหน้าที่เห็นเหตุการณ์ฉุกเฉินคือการปล่อยหมอกควัน โดยพบว่าการแสดงพฤติกรรม รมชนอาสาในเงื่อนไขของผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิดน้อยกว่าในเงื่อนไขอื่น ๆ

จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันนี้ แสดงถึงอิทธิพลของการแสดงพฤติกรรม รมชนอาสาที่ไม่สนใจต่อควันที่เกิดขึ้นของผู้ร่วมคิด อันมีอิทธิพลทำให้ผู้รับการทดลองไม่แน่ใจในการรับรู้เหตุการณ์ของตนเอง เมื่อพิจารณาตามลำดับขั้นการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมจะอยู่ที่ 1 และจากผลของการรับรู้ไม่ใช่เหตุการณ์ฉุกเฉินทำให้มีการแสดงพฤติกรรม รมชนอาสาในเงื่อนไขที่ผู้ร่วมคิดอยู่ด้วยลดน้อยลง

2. ผลยับยั้งจากเพื่อน ผลการวิเคราะห์แสดงว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการแสดงพฤติกรรม รมชนอาสาในเงื่อนไขของผู้ร่วมกับคาถาหวัง 1 ในช่วงเวลา 100 และ 220 วินาที ดังผลจากตารางที่ 4 ($\chi^2 = 1.90, df = 1$) และตารางที่ 5 ($\chi^2 = 0.36, df = 1$) นอกจากนั้นยังไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการแสดงพฤติกรรม รมชนอาสาในเงื่อนไขของผู้ร่วมกับคาถาหวัง 2 ในช่วงเวลา 220 วินาที ดังผลจากตารางที่ 13 ($\chi^2 = 2.5, df = 1$)

ผลการวิจัยนี้คัดค้านสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรม รมชนอาสาในเงื่อนไขคนเดียวมากกว่าเงื่อนไขของผู้กับเพื่อน และยังคัดค้านสมมติฐานข้อ 5 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรม รมชนอาสาในเงื่อนไขของผู้กับเพื่อนมากกว่าเงื่อนไขของผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิด

³¹ Latané and Darley, *op.cit.*, pp. 19-43.

³² Latané and Rodin, *op.cit.*, pp. 189-202.

จากผลการวิจัยนี้แสดงว่า เมื่ออยู่กับเพื่อน 1 คน มีการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสา ไม่แตกต่างจากการที่อยู่คนเดียว และเมื่ออยู่กับผู้ร่วมคิด ผลการวิจัยดังกล่าวนี้ยังไม่สามารถสรุปได้อย่างแน่นอน เพราะผลการวิจัยขัดแย้งกันในแง่ที่ว่า

(1) จากการเปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขที่มีเพื่อน 1 คน อยู่ด้วยกับภาคหวัง 1 ผลปรากฏว่า ไม่มีผลยับยั้งของเพื่อนต่อการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสา ทั้งนี้ เนื่องจากภาคหวัง 1 เป็นการคาดหวังในกลุ่ม 2 คน ที่มีการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาของคน 2 คน ที่ไม่ชนต่อกัน หรือหมายถึงทั้ง 2 คนไม่มีผลยับยั้งต่อกัน นั่นคือมีการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาคนเดียว เมื่อผลการวิจัยปรากฏว่าการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขทั้ง 2 ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นถ้าเงื่อนไขภาคหวัง 1 ไม่มีผลยับยั้งของผู้รับการทดลองที่อยู่ด้วยต่อการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสา ในเงื่อนไขคู่เพื่อนก็จะไม่มีผลยับยั้งของเพื่อนต่อการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาด้วย

(2) แต่จากการเปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขที่มีเพื่อน 1 คนอยู่ด้วยกับภาคหวัง 2 ผลปรากฏว่า มีผลยับยั้งของเพื่อนต่อการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสา ทั้งนี้ เนื่องจากภาคหวัง 2 เป็นการคาดหวังในกลุ่ม 2 คน ซึ่งคำนวณมาจากเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิด ที่มีการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาของคน 2 คนที่ชนต่อกันหรือมีผลยับยั้งของผู้ร่วมคิดต่อการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาตั้งผลจากข้อ 1 เมื่อผลการวิจัยปรากฏว่าการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขทั้ง 2 ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นถ้าเงื่อนไขภาคหวัง 2 มีผลยับยั้งของผู้ร่วมคิดต่อการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสา ในเงื่อนไขคู่เพื่อนก็จะมีผลยับยั้งของเพื่อนต่อการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาด้วย

จากการสำรวจคุณลักษณะของการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาในแต่ละเงื่อนไขปรากฏว่า มีการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาใน (1) เงื่อนไขคนเดียว (ภาคหวัง 1) ร้อยละ 98 (2) เงื่อนไขคู่เพื่อน ร้อยละ 90 (3) เงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิด (ภาคหวัง 2) ร้อยละ 70 จึงอาจจะสรุปได้ว่า ผลของเพื่อนอยู่ระหว่างเงื่อนไขคนเดียว กับเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิด ดังนั้นการที่มีเพื่อน 1 คนอยู่ด้วยจึงทำให้มีผลยับยั้งอยู่บ้าง แต่ไม่แตกต่างจากเงื่อนไขคนเดียว และเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการพิจารณาลำดับขั้นการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสา สามารถอธิบายถึงการไม่มีผลยับยั้งต่อการแสดงพฤติกรรมรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคู่เพื่อนและเงื่อนไขคนเดียวได้ว่า

(1) มีการรับรู้เหตุการณ์ว่าเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินเหมือนกัน ไม่ว่าจะอยู่คนเดียว หรืออยู่กับเพื่อน 1 คน ซึ่งเป็นการพิจารณาชั้นที่ 1 และผลจากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่าผู้รับ การทดลองส่วนใหญ่รับรู้เหตุการณ์ว่าเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉิน โดยมีการตีความเหตุการณ์ว่าเป็นไฟ ใหม ไฟฟ้าช็อต สายไฟไหม และอุบัติเหตุ และมีส่วนน้อยที่รับรู้ว่าเป็นเหตุการณ์ธรรมดาไม่มี อันตราย จากผลการรับรู้ว่าเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินดังกล่าว ทำให้มีการพิจารณาชั้นต่อไปคือ

(2) มีความรับผิดชอบของตนเองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหมือนกัน แม้ว่าจะอยู่ คนเดียวหรืออยู่ 2 คนก็จะแสดงพฤติกรรมไม่ต่างกัน เนื่องจากเมื่อรับรู้ว่าเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉิน เช่น ไฟไหม ไฟฟ้าช็อต แล้วยังคงคำนึงถึงว่าตนเองเป็นผู้ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์นั้น จึงควรจะมี รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการรีบออกมาบอกให้ผู้อื่นเข้าไปช่วยกันจัดการแก้ไข ทั้งนี้เกรงว่า จะเกิดอันตรายต่อตึกเรียน และทรัพย์สินภายในห้องนั้นซึ่งเป็นของส่วนรวม นอกจากเหตุผล 2 ประการดังกล่าว ยังมีการพิจารณาต่อไปดังนี้

(3) มีการพิจารณาว่าถ้าแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาแล้วก็จะไม่มีผลเสียแก่ตนเอง เหมือนกัน ไม่ว่าจะอยู่คนเดียว หรืออยู่กับเพื่อน และการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในกรณีนี้ยังเป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง และผู้ที่อยู่ ในเหตุการณ์นั้น ด้วยเหตุผลที่จะหลีกเลี่ยงอันตรายนี้ ประกอบกับเหตุผล 2 ประการที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้น ทำให้ผู้รับการทดลองในเงื่อนไขข้อนี้เพื่อน และเงื่อนไขคนเดียว ตัดสินใจแสดงพฤติกรรม ชั้นอาสาในที่สุด

อย่างไรก็ตาม จากการสรุปผลการวิจัยที่ว่ามีผลยืนยันของเพื่อนอยู่บ้างนั้น สามารถ อธิบายโดยพิจารณาลำดับขั้นการตัดสินใจ เช่น เดียวกันได้ดังนี้คือ การมีผลยืนยันจากการที่เพื่อน 1 คน เมื่อเปรียบเทียบกับเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้อื่นรวมคิด เนื่องจาก

(1) การรับรู้เหตุการณ์ที่ไม่ใช่เหตุการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งมีผู้รับการทดลองส่วนน้อย บางคนที่อยู่ในเงื่อนไขข้อนี้รับรู้เหตุการณ์ว่าเป็นเหตุการณ์ธรรมดา ทั้งนี้เพราะผู้รับการทดลอง เห็นว่า เหตุการณ์นั้นอาจเป็นการทดลองทางเคมีหรือการเผาไหม้จากขางล่าง ซึ่งเป็นการกระทำ ที่มีความปลอดภัยแล้ว นอกจากนั้น

(2) เมื่อไม่ใช่เหตุการณ์อันตรายก็ไม่จำเป็นที่จะต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์นั้น

เพราะในเงื่อนไขที่มีเพื่อนอยู่ด้วย ความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ไม่ได้อยู่ที่ผู้รับการทดลองคนเดียว คนหนึ่งเท่านั้น แต่ควรจะรับผิดชอบร่วมกัน และเมื่อคนใดคนหนึ่งแสดงพฤติกรรมเฉยเพราะคิดว่าไม่เป็นอันตราย ผู้รับการทดลองที่อยู่ด้วยก็จะไม่แสดงพฤติกรรมชั้นอาสาตามไปด้วย

(3) การคำนึงถึงผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ตนเอง ในที่นี้แม้ว่าการออกมา

บอกให้ผู้วิจัยทราบจะไม่มีผลเสียหรืออันตรายต่อผู้รับการทดลองแต่อย่างใด แต่ทำให้ผู้รับการทดลองต้องเสียเวลาเพราะขณะนั้นกำลังทำแบบสอบถามอยู่ และอีกประการหนึ่ง ถ้าออกมาบอกแล้วปรากฏว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นก็จะทำให้ผู้อื่นคิดว่าตนเองตื่นตูม และจะทำให้ได้รับความอับอาย ดังนั้น เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่มีอันตรายแต่อย่างใด จึงไม่จำเป็นที่จะต้องออกมาบอกให้ผู้วิจัยทราบ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้ผู้รับการทดลองไม่แสดงพฤติกรรมชั้นอาสา อันแสดงถึงการมีอิทธิพลของเพื่อนที่อยู่ด้วยต่อการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสา แต่ก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

3. ผลยืนยันจากคนแปลกหน้า ผลการวิเคราะห์แสดงว่าไม่มีความแตกต่างอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ ในการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขของคนแปลกหน้ากับคาดหวัง 1 ในช่วงเวลา 100 และ 220 วินาที ดังผลจากตารางที่ 7 ($\chi^2 = 2.85, df = 1$) และจากตารางที่ 8 ($\chi^2 = 0.36, df = 1$) นอกจากนั้นยังไม่มี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขของคนแปลกหน้ากับคาดหวัง 2 ในช่วงเวลา 220 วินาที ดังผลจากตารางที่ 14 ($\chi^2 = 2.5, df = 1$)

ผลการวิจัยนี้คัดค้านสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขของคนเดียวมากกว่าเงื่อนไขคนแปลกหน้า และยังคัดค้านสมมติฐานข้อ 6 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคนเดียวมากกว่าเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิด

จากผลการวิจัยนี้แสดงว่า เมื่ออยู่กับคนแปลกหน้า 1 คน มีการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาไม่แตกต่างจากการที่อยู่คนเดียว และอยู่กับผู้ร่วมคิด ผลดังกล่าวนี้ยังไม่สามารถสรุปได้ อย่างแน่นอนเพราะผลการทดลองขัดแย้งกันเช่นเดียวกับผลการทดลองในเงื่อนไขเพื่อนครั้งนี้คือ

(1) จากการเปรียบเทียบการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำในเงื่อนไขที่คนแปลกหน้า 1 คนอยู่ด้วยกับคาคหวัง 1 ผลปรากฏว่าไม่มีผลยับยั้งของคนแปลกหน้าต่อการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำ ทั้งนี้เนื่องจากคาคหวัง 1 เป็นการคาคหวังในกลุ่ม 2 คน ที่มีการแสดงผลการประเมินของคน 2 คนที่ไม่ขึ้นต่อกัน หรือทั้ง 2 คนไม่มีผลยับยั้งต่อกัน เมื่อผลการวิจัยปรากฏว่าการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำในเงื่อนไขทั้ง 2 ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นถ้าเงื่อนไขคาคหวัง 1 ไม่มีผลยับยั้งของผู้รับการทดลองที่อยู่ด้วยต่อการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำ ในเงื่อนไขคู่เพื่อนก็จะไม่มีผลยับยั้งของเพื่อนต่อการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำด้วย

(2) แต่จากการเปรียบเทียบการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำในเงื่อนไขที่คนแปลกหน้า 1 คนอยู่ด้วยกับคาคหวัง 2 ผลปรากฏว่ามีผลยับยั้งของคนแปลกหน้าต่อการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำ ทั้งนี้เนื่องจากคาคหวัง 2 เป็นการคาคหวังในกลุ่ม 2 คนซึ่งคำนวณมาจากเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด โดยมีการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำของคน 2 คนที่ขึ้นต่อกัน หรือมีผลยับยั้งของผู้รวมคิดต่อการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำดังผลการวิจัยจากข้อ 1 เมื่อผลการวิจัยปรากฏว่าการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำในเงื่อนไขทั้ง 2 ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นถ้าเงื่อนไขคาคหวัง 2 มีผลยับยั้งของผู้รวมคิดต่อการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำ ในเงื่อนไขคู่คนแปลกหน้าก็จะมีผลยับยั้งของคนแปลกหน้าต่อการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำด้วย

จากการสำรวจการรอยละของการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำในแต่ละเงื่อนไขปรากฏว่า มีการแสดงผลการประเมินชั้นอาสำใน (1) เงื่อนไขคนเดี่ยว (คาคหวัง 1) รอยละ 98 (2) เงื่อนไขคู่คนแปลกหน้า รอยละ 90 (3) เงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด (คาคหวัง 2) รอยละ 70 จึงอาจจะสรุปได้ว่า ผลของคนแปลกหน้าอยู่ระหว่างเงื่อนไขคนเดี่ยว กับเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด ดังนั้นการที่มีคนแปลกหน้า 1 คนอยู่ด้วยจึงทำให้มีผลยับยั้งอยู่บ้าง แต่ไม่แตกต่างจากเงื่อนไขคนเดี่ยว และ เงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เหตุผลที่อธิบายว่าทำไมจึงไม่มีผลยับยั้ง และทำไมจึงมีผลยับยั้ง ใคอธิบายโดยพิจารณาตามลำดับขั้นการตัดสินใจแสดงผลการประเมินชั้นอาสำ ดังแสดงไว้ในข้อ 2

4. ผลยับยั้งจากเพื่อนและคนแปลกหน้า ผลการวิเคราะห์แสดงว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตั้งผลจากตารางที่ 12 ($\chi^2 = 0$, $df = 1$) ในการแสดง

พฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขว้เพื่อน และคุณคนแปลกหน้าในช่วงเวลา 220 วินาที

ผลการวิจัยนี้คัดค้านสมมติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนในเงื่อนไขว้เพื่อนมากกว่าเงื่อนไขว้คนแปลกหน้า

จากผลการวิจัยนี้แสดงว่า เมื่ออยู่กับเพื่อน 1 คน หรืออยู่กับคนแปลกหน้า 1 คน มีการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้รับการทดลองในเงื่อนไขว้ทั้ง 2 มีการพิจารณาเหตุผลตามลำดับชั้นการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาเหมือนกันดังนี้คือ

1. มีการรับรู้เหตุการณ์ว่าเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินเหมือนกัน ไม่ว่าจะอยู่กับเพื่อน หรืออยู่กับคนแปลกหน้า โดยผู้รับการทดลองส่วนใหญ่รับรู้ว่าเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินและมีอันตราย และมีส่วนน้อยที่รับรู้ว่าเป็นเหตุการณ์ธรรมดา นอกจากนั้นยังมีการพิจารณาขั้นที่ 2 คือ

2. มีความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหมือนกัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากการที่เกรงว่าจะมีอันตรายต่อสถานที่ และทรัพย์สินในท้องถิ่น นอกจากเหตุผล 2 ประการดังกล่าวยังมีการพิจารณาขั้นที่ 3 คือ

3. มีการพิจารณาถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นเหมือนกัน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า จะไม่มีผลเสียเกิดขึ้นในการที่จะออกมาแจ้งใหญ่อันตราย แต่กลับจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในการที่จะช่วยป้องกันอันตรายที่จะเกิดมากขึ้น จึงทำให้ผู้รับการทดลองในเงื่อนไขว้เพื่อน และคุณคนแปลกหน้า ตัดสินใจแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในที่สุด

ผลการวิจัยที่ปรากฏว่าในเงื่อนไขว้ทั้ง 2 มีการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาไม่แตกต่างกันนั้น นอกจากจะเนื่องมาจากมีการพิจารณาตามลำดับชั้นการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาที่เหมือนกันดังกล่าวแล้ว อาจจะเป็นเนื่องมาจากผู้รับการทดลองในเงื่อนไขว้คนแปลกหน้าคิดว่าผู้รับการทดลองที่อยู่ด้วยไม่ใช่คนแปลกหน้าแต่เป็นเพื่อน ดังนั้นแม้ว่าจะกำหนดให้นิสัยในเงื่อนไขว้คนแปลกหน้าเป็นนิสัยต่างคณะซึ่งไม่เคยรู้จักกัน และเคยพุดคุยกันมาก่อน แต่เนื่องจากผู้รับการทดลองแต่ละคนเป็นนิสัยในมหาวิทยาลัยเดียวกัน ทำให้รู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน หรือเป็นเพื่อนรวมมหาวิทยาลัย จึงมีผลทำให้การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขว้คนแปลกหน้าไม่แตกต่างจากเงื่อนไขว้เพื่อน

5. เปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาระหว่างคนไทยกับคนอเมริกัน

5.1 เงื่อนไขคนเดียว ผลการวิเคราะห์แสดงว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตั้งผลจากตารางที่ 16 ($\chi^2 = 2.78$, $df = 1$) ในการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคนเดียวของคนไทย และคนอเมริกันในช่วงเวลา 140 และ 220 วินาที ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้คัดค้านสมมติฐานข้อ 7 ที่ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนไทยมากกว่าคนอเมริกัน

จากการเปรียบเทียบผลการวิจัยของคนไทย กับของคนอเมริกันที่ศึกษาในปี 1968 โดยลาตานิ และคาร์ไล (Latané and Darley, 1968) เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนที่มีต่อเหตุการณ์ฉุกเฉิน คือการเกิดควัน ผลการวิจัยปรากฏว่าคนไทยและคนอเมริกันเมื่ออยู่คนเดียวมีการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเหตุการณ์ฉุกเฉินคือการเกิดควันไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้รับการทดลองอยู่ในเหตุการณ์ฉุกเฉินนั้นคนเดียว จึงจำเป็นต้องจะของแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตนเอง โดยมีการพิจารณาถึงลำดับขั้นการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมซึ่งได้แก่การรับรู้และตีความเหตุการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง และการที่อยู่คนเดียวยังทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรง นอกจากนี้ในสภาพการณ์อันตรายเช่นนั้นผู้รับการทดลองแต่ละคนยังมีสัญชาตญาณที่หลีกเลี่ยงอันตราย โดยการออกมายอกใหญ่วิจัยทราบถึงการเกิดควันในห้องสัมภาษณ์ ดังนั้นแม้ว่าคนไทยและคนอเมริกันจะมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ฉุกเฉินเหมือนกัน และมีการพิจารณาถึงเหตุผลในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาเหมือนกันดังกล่าว จึงทำให้การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนไทยและคนอเมริกันในเงื่อนไขคนเดียวไม่แตกต่างกัน

5.2 เงื่อนไขคู่เพื่อน ผลการวิเคราะห์แสดงว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตั้งผลจากตารางที่ 19 ($\chi^2 = 4.91$, $df = 1$) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนไทยและคนอเมริกันในเงื่อนไขคู่เพื่อนในช่วงเวลา 60 วินาที แต่จากการวิเคราะห์โดยรวมในช่วงเวลา 220 วินาที ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในช่วงเวลา 220 วินาที ตั้งผลจากตารางที่ 20 ($\chi^2 = 2.5$, $df = 1$) ผลการวิเคราะห์ในช่วงเวลา 60 และ 220 วินาที สรุปได้ว่า

มีความแตกต่างในการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนไทยและคนอเมริกัน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 8 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคู่เพื่อนของคนไทยมากกว่าคนอเมริกัน

เมื่อพิจารณาจากกราฟรูปที่ 6 จะเห็นได้ว่าการมีเพื่อน 1 คนอยู่ด้วยในช่วงเวลา 20 - 100 วินาที คนอเมริกันแสดงพฤติกรรมชั้นอาสามากกว่าคนไทย และหลังจาก 100 วินาที คนอเมริกันมีการแสดงพฤติกรรมคงที่ ส่วนคนไทยมีการแสดงพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ช่วงเวลา 120 - 220 วินาที แสดงว่าคนอเมริกันแสดงการช่วยเหลือเร็วกว่าคนไทยในช่วงแรก หลังจากนั้นการช่วยเหลือคงที่ ส่วนคนไทยในช่วงแรกให้การช่วยเหลือและน้อยกว่า แต่ในช่วงหลังให้การช่วยเหลือมากกว่าคนอเมริกัน

จากการเปรียบเทียบผลการวิจัยของไทยกับการวิจัยของลาตานิ และ โรแดง (Latané and Rodin, 1969) ที่ศึกษาถึงผลยับยั้งของเพื่อนและคนแปลกหน้าในเหตุการณ์ฉุกเฉินคือผู้หญิงล้ม ในปี 1969 โดยผลการวิจัยของคนอเมริกันปรากฏว่า การมีเพื่อน 1 คน และมีคนแปลกหน้า 1 คนอยู่ด้วยทำให้มีการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาลดลง แสดงว่าเพื่อนและคนแปลกหน้ามีอิทธิพลที่ทำให้การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาลดลง แต่ผลการวิจัยของคนไทยในเหตุการณ์ฉุกเฉินการเกิดควันปรากฏว่า การมีเพื่อน 1 คน หรือมีคนแปลกหน้า 1 คนอยู่ด้วยมีผลยับยั้งต่อการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาบ้าง แต่ก็เป็นผลยับยั้งส่วนน้อย

เนื่องจากการวิจัยทั้ง 2 ดังกล่าวข้างต้น เป็นการทดลองในสภาพการณ์ฉุกเฉินที่ต่างกัน การทดลองในสภาพฉุกเฉินที่เกิดควันซึ่งทำกับคนไทยเป็นการสร้างสภาพการณ์ที่แสดงถึงการมีอันตราย หรือการกระทบกระเทือนต่อความปลอดภัยของผู้รับการทดลองแต่ละคน แต่ในสภาพการทดลองเรื่องผู้หญิงล้ม ที่ทำการทดลองกับคนอเมริกันนั้นเป็นการทดลองในสภาพการณ์ที่ผู้ใดได้รับความเดือดร้อน ซึ่งผู้รับการทดลองไม่ได้อยู่ในสภาพเดือดร้อนนั้น เพียงแต่ได้ยินเสียงและรับรู้ว่าเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินจึงเข้าช่วยเหลือ จากความแตกต่างของสภาพการทดลองทั้ง 2 ดังกล่าว ดังนั้นจึงไม่สามารถอธิบายถึงความแตกต่างในการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนไทยและคนอเมริกันในเงื่อนไขคู่เพื่อนนี้ได้

5.3 เงื่อนไขคู่คนแปลกหน้า ผลการวิเคราะห์แสดงว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตั้งผลจากตารางที่ 22 ($\chi^2 = 10.98, df = 1$) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ใน

การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคู่คนแปลกหน้าของคนไทยและคนอเมริกันในช่วงเวลา 220 วินาที ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อ 9 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขคู่คนแปลกหน้าของคนไทยมากกว่าคนอเมริกัน แต่เนื่องจากสภาพการทดลองต่างกันจึงได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 5.2 จึงไม่สามารถอธิบายถึงความแตกต่างในการแสดงพฤติกรรมนี้ได้

5.4 เงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด ผลการวิเคราะห์แสดงว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตั้งแต่ตารางที่ 24 ($\chi^2 = 5.68, df = 1$) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดของคนไทยและคนอเมริกันในช่วงเวลา 220 วินาที ผลการวิจัยดังกล่าวนี้สนับสนุนสมมติฐานข้อ 9 ที่ตั้งไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาในเงื่อนไขผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิดของคนไทยมากกว่าคนอเมริกัน แต่จากผลดังกล่าวยังไม่สามารถอธิบายผลของความแตกต่างได้ ทั้งนี้เนื่องจากมีความแตกต่างของสภาพการทดลอง เช่น เกี่ยวกับในเงื่อนไขคู่เพื่อนและคู่คนแปลกหน้า

จากการเปรียบเทียบผลการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนไทยและคนอเมริกัน นำมาสรุปเป็นตารางได้ดังนี้คือ

ตารางที่ 29 สรุปผลการเปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสาของคนไทยและคนอเมริกัน

เงื่อนไข	ความแตกต่าง	หมายเหตุ
คนเดี่ยว	ไม่มี	สภาพการทดลองเป็นการเกิดควมเหมือนกัน
คู่เพื่อน	มี	สภาพการทดลองต่างกัน (การทดลองของไทย: การเกิดควม การทดลองของอเมริกัน: ผู้หญิงดม)
คู่คนแปลกหน้า	มี	สภาพการทดลองต่างกัน
ผู้รับการทดลองกับผู้รวมคิด	มี	สภาพการทดลองต่างกัน

ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า การแสดงพฤติกรรมชมขันอาสาในเงื่อนไขคนเดียวของคนไทยและคนอเมริกันไม่แตกต่างกัน แต่จะสรุปว่า การแสดงพฤติกรรมชมขันอาสาของคนไทยและคนอเมริกัน ในเงื่อนไขคู่เพื่อน คู่คนแปลกหน้า และผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิด ว่ามีความแตกต่างกันไม่ได้ เนื่องจากมีสภาพการทดลองที่ต่างกันนั่นเอง

6. ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์หลังการทดลอง

ผลจากการตีความเหตุการณ์นี้แสดงถึงว่า ผู้รับการทดลองส่วนมากรับรู้และตีความเหตุการณ์ว่าเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินอันตราย เช่น ตีความว่าเป็นไฟไหม้ ไฟฟ้าช็อต สายไฟไหม้ หรือเป็นอุบัติเหตุ และมีผู้รับการทดลองจำนวนน้อยที่ตีความว่าเป็นเหตุการณ์ธรรมดาไม่มีอันตราย เช่น เป็นการทดลองทางเคมี การเผาขยะ การกำจัดขยะ ถังจากเตาแก๊ส และการระบายควัน แสดงว่าสภาพการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเป็นจริงมาก จากผลการรับรู้และตีความเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้รับการทดลองส่วนมากตัดสินใจแสดงพฤติกรรมชมขันอาสาในที่สุด

จากผลการวิเคราะห์การที่คิดว่าคนอื่นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้รับการทดลอง เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้ตั้งคำถามให้ชัดเจนว่า คำว่ามีอิทธิพลในที่นี้เป็นไปในทางบวก คือในทางกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมชมขันอาสา หรือมีอิทธิพลในทางลบ คือ ทำให้มีการแสดงพฤติกรรมชมขันอาสาลดลง ดังนั้นจึงไม่สามารถตีความการวิเคราะห์นี้ได้

สรุปผลการวิจัยที่สำคัญคือ

1. การแสดงพฤติกรรมชมขันอาสาในเงื่อนไขที่อยู่คนเดียวแตกต่างจากเมื่ออยู่กับผู้ร่วมคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 7.03, df = 1$) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 โดยมีการแสดงพฤติกรรมชมขันอาสาในเงื่อนไขที่อยู่คนเดียวมากกว่าเมื่ออยู่กับผู้ร่วมคิด แสดงว่ามีผลยับยั้งของผู้ร่วมคิดต่อการแสดงพฤติกรรมชมขันอาสา

2. การแสดงพฤติกรรมชมขันอาสาในเงื่อนไขที่มีเพื่อน 1 คนอยู่ด้วย ไม่แตกต่างจากเมื่ออยู่คนเดียว และเมื่ออยู่กับผู้ร่วมคิด แสดงว่ามีผลยับยั้งของเพื่อนอยู่บ้าง แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนโซ่ที่มีคนแปลกหน้า 1 คนอยู่ควย ไม่แตกต่างจากเมื่ออยู่คนเดียวและอยู่กับผู้ร่วมคิด แสดงว่ามีผลยับยั้งของคนแปลกหน้าอยู่บ้าง แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนโซ่ที่มีเพื่อน 1 คน และมีคนแปลกหน้า 1 คนอยู่ควย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. คนไทยมีการแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารในเงื่อนโซ่คนเดียวไม่แตกต่างจากคนอเมริกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า การแสดงพฤติกรรมชั้นอาสารของคนไทย และคนอเมริกันในเงื่อนโซ่คู่เพื่อน คู่คนแปลกหน้า และผู้รับการทดลองกับผู้ร่วมคิดแตกต่างกัน แม้ว่าผลการวิจัยจะปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากการเปรียบเทียบผลการวิจัยจากสภาพการทดลองที่ต่างกัน

คณบดีคณศึกษ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย